

یعنی روز سه شنبه که برای قوانین بود عوض بودجه قراردادیم لکن روز سه شنبه همان ترتیبی که آقای تدین پیشنهاد فرمودند باید دستور معین شود.

یکی دیگر اینکه آقایان میفرمایند بودجه ۰ بودجه بنده عرض میکنم بودجه درست هست ولی آقایان : بودجه یعنی دخل و خرج با هم شامی خرج را تصویب می کنید آخر فکر دخل را هم بکنید . لایحه گل سرخ الان مدتی است که معطل مانده آخر آن هم دخل است چرا آن را تصویب نمی فرمایند :

آخر يك نفر از آقایان هم تقاضا کنند که این لایحه جزو دستور بشود که روز سه شنبه قبل از تنفس در بودجه مذاکره بشود و بعد از تنفس در لایحه گل سرخ تا اینکه اقلاً در این دوره چهارم يك قدمی هم برای عایدات مملکت برداشته باشیم .

رئیس - بالفعل از موضوع مذاکرات روز سه شنبه سخنی رانده میشود آقای کازرونی

(اجازه)
آقا میرزا علی کازرونی - بنده يك سوآلی از وزارت داخله داشتم :
رئیس - آقای شیخ الاسلام اصفهانی

(اجازه)
شیخ الاسلام - يك اشتباهی در خصوص حقوق کمال الوزراء شده بود .
رئیس - موضوع دستور مطرح است .

شیخ الاسلام - چون بنده شنیده ام ایشان از مأمورین قدیمی بوده اند تقاضا میکنم تأکید بشود این لایحه را زودتر به مجلس بفرستند .

رئیس - در دست و حرفی نیست ؟ (اظهار نشد)

رئیس - آقای مستشار السلطنه ده روزه اجازه مرخصی خواسته اند کمسیون هم تصویب کرده باید رای گرفته شود (راپورت کمسیون عرایض به شرح ذیل قرائت شد)

کمسیون عرایض و مرخصی از تاریخ ۲۶ شهر جمیدی الاولی لغایت ده روز اجازه مرخصی به آقای مستشار السلطنه نماینده محترم بروجرد را تصویب مینماید رفعة الدوله مخبر کمسیون عرایض و مرخصی

رئیس - آقایان اینکه تصویب می کنند قیام نمایند . (اکثر نمایندگان قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد . (مجلس سه ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد)
رئیس مجلس موتمن الملک

جلسه ۲۰۹
صورت مشروح مجلس
یوم سه شنبه بیست و پنجم
جلدی ۱۳۰۱ برابر بیست و هشتم جمادی الثانیه ۱۳۴۱

مجلس دوساعت قبل از ظهر بریاست آقای موتمن الملک تشکیل گردید صورت جلسه یوم یکشنبه بیست و سوم جدی را آقای امیر ناصر قرائت نمودند .
رئیس - آقای حائریزاده (اجازه)

حائریزاده - در جلسه قبل بنده تقاضا کردم لایحه الغاء مالیات سرشماری جزو دستور شود و در صورت جلسه ذکر آن نشده است

رئیس - دیگر ایرادی نیست ؟ بودجه وزارت داخله مطرح است . مذاکرات در کلیات است

حائریزاده - بنده در دستور عرضی دارم .
رئیس - بفرمائید

حائریزاده - اگر مجلس صلاح بداند لایحه الغاء مالیات سر شماری جزو دستور شود .

رئیس - اگر الغاء مالیات سر شماری مطرح شود پس از مدتی که وقت مجلس تلف شد بعد گفته میشود که بر رئیس کل مالیه مراجعه شود . آقای حائریزاده (اجازه)

حائریزاده - بنده در موقعی که بودجه های اعتباری ب مجلس آمد عرض کردم باید مشاغل دولتی را بیک طرز صحیحی بین وزارت خانه ها تقسیم کنیم و نظیران این نباشد که برای اشخاص کار تهیه کنیم .

وزارت مالیه تکلیفش معلوم است که باید بودجه وزارت خاها را تهیه کند و مالیات مملکت را جمع کند وزارت امور خارجه هم تکلیفش معلوم است باید از سیاست مملکت در خارج دفاع کند وزارت عدلیه و معارف هم کارشان معلوم است ولی وزارت داخله من نمی دانم کارش چیست اگر انتظامات داخله و امنیت مملکت را عهده دار است در این بودجه که نگاه میکنم می بینم امنیه جزو وزارت جنگ است و وزارت جنگ امروزه دو دسته اشخاص مسلح دارد يك دسته قراولی باسم امنیه و يك دسته برای دفع دستجات قویه باسم قشون و واقعاً وزارت داخله با این بودجه سنگین جز اینکه مأمورینش برای سایر ادارات اشکال تراشی کنند فایده دیگری ندارد بنده وقتی که در کمسیون عرایض بودم هر روزی می دیدم که از عدلیه و ولایات شکایاتی میرسد و تمام از مأمورین وزارت داخله بود در امور حقوقی دخالت میکنند و حقیقتاً وقتی که در هر نقطه يك مأمور برای

جمع آوری مالیات می رود و مأمورین وزارت جنگ هم انتظامات را عهده دار هستند و مأمورین عدلیه امور قضائی را رسیدگی می کنند دیگر بودجه باین سنگینی برای وزارت داخله لازم نیست و بعقیده بنده اگر بودجه وزارت داخله را بعدلیه اختصاص دهیم که در قراءت و قصاب کوچک هم صلحیه تشکیل شود که بامور مردم رسیدگی شود البته بهتر است مثلاً امروز از نشت و نشاء شکایت میشود که ما مأمور دولتی نداریم و این شکایات برای این است که وقتی کشمش یاز دو خوردی بین مردم اتفاق می افتد و کسی نیست که بحقوق آنها رسیدگی کند اگر يك صلحیه در آنجا باشد که بحقوق مردم رسیدگی کند خیلی خوب است و رفع شکایات اهالی هم میشود

بهر جهت در ولایات فقط فقط نماینده وزارت داخله است که مانع از اجرای قانون است و من اصلاً باین تشکیلات مخالفم اگر چه مطالب خود مرا سابقاً بعرض آقایان رسانیده بودم

ولی چون می بینم مطالب زود از نظر آقایان محوم میشود لذا مجبور شدم که تکرار کنم و اگر مجلس لازم بداند که مأمورین مخصوصی بنام وزارت داخله که شغل آنها بر من معلوم نیست بولایات بفرستند من هر چه فکر میکنم جز برای اداره کردن بلدییه کار دیگری را بعهده آنها نمی بینم ولی در این بودجه هم هر چه نگاه کردم اسمی از بلدییه ندیدم درسته بیچی ثیل در کابینه آقای مشیرالدوله صورتی از بلدییه ها ولایات طبع و توزیع شد و پولی هم بجهت بلدییه های ولایات پیش بینی شده بود ولی در این بودجه هیچ اسمی از آن برده نشده است .

اگر این مأمورین برای اداره کردن نظمی و بلدییه ولایات می روند وقتی که اصلاً بلدییه و نظمی در اغلب ولایات نیست این اجراء فرع زائد بر اصل میشود

فقط طهران و یکی دو جای دیگر است که بلدییه و نظمی دارد آنهم حالشان معلوم است و اگر بگوئیم این مأمورین می روند که در ولایات نظمی و بلدییه تأسیس کنند آ وقت در این قانون بیک اصول ممتازه قائل شده ایم .

من می بینم این قانون برای حکومت طهران حتی مخارج سوخت را هم نوشته اند ولی در ولایات و نقاط مهم اصلاً نماینده نداریم در خلیج فارس با جزائر فهمی که در آنجا هست حقیقتاً اگر وزارت داخله عهده دار بلدییه و نظمی آنجا است خوب است يك نماینده برای آنجا بفرستند يك صورتی از بحرین بتوسط نماینده بنادر که نماینده بحرین هم هست رسیده بود و يك صورتی از اوضاع بلدی آنجا نوشته بود و قریب شصت هزار نفر را صورت داده بودند که جمعیت آنجا است خوب بود دولت يك نفر

نماینده برای آنجا معین میکرد من هر چه در این بودجه نگاه کردم اسمی از بحرین ندیدم همینطور سایر بنادر بیکه ما داریم باندازه یکی از بلوک شیریار هم رعایت آنجاها را نکرده اند و در حقیقت مطابق این بودجه برای اشخاص کار پیدا کرده ایم بیکه از رجال قدیم مملکت که اغلب آنها شاید سواد فارسی هم ندارند بنام مأمورین وزارت داخله يك حقوق های هنگفتی برای آنها معین کرده اند و من باین ترتیب مخالفم

اقبال السلطان مخبر کمسیون بودجه آقای حائریزاده در مواقع مختلفه در همین مقدس مکرر این اعتراض را فرمودند و اساساً قصد و غرضی با وزارت داخله ندارند فقط میخواهند بدانند شغل وزارت داخله چیست؟ و تصور میکنم غیر از این مقصودی نداشته باشند آنچه که بنده میدانم شغل وزارت خارجه مأمور حفظ سیاست خارجی مملکت است وزارت داخله هم مأمور حفظ سیاست داخلی مملکت است در ولایات و ایالات البته نظمی است و نظمی مأمور حفظ امنیت و انتظام حوزه ایست که با وسیره میشود و بلدییه هم هست که مأمور است ارزاق را تهیه کند و حاکم و والی وظیفه اش این است که مواظب باشد در میان عشایر اختلافاتی که پیدا می شود بین آنها را بطور مسالمت و نصیحت صلح دهد زیرا اگر بنا باشد بین آنها را بقوه قشون صلح دهند البته از طرفین کشتار خواهد شد و این ترتیب هم بضرر مملکت خواهد بود و اینکار وظیفه حکومت است که بین آنها را بصیحت و مسالمت صلح دهد و این سیاست را بهیچ وجه بدست قشون نمی توان فیصل داد .

زیرا قشون باید همیشه به قوه سرنیزه حرف بزند و اگر بنا باشد بصیحت بخواند این کار را فیصل دهد اهمیت آن در انظار کاسته خواهد شد .

مأمورین وزارت داخله همیشه باید به نصیحت بآنها مذاکره کرده و آنها را بقوای نظامی تهدید کنند تا نتایج مطلوبه را بدست آورد و شاید در این موضوع آقای منصور الملک توضیحات بیشتری بدهند اما اینکه فرمودید چرا بلدییه های ولایات را جزو این بودجه ننوشته اند عرض میکنم از ابتداء هیچ معمول نبوده است که بودجه های بلدییه جزو بودجه وزارت داخله ب مجلس بیاید .

رئیس - آقای زنجانی (اجازه)
آقای شیخ ابراهیم زنجانی - آقایان مرخص می فرمایند من از بودجه چند مطلب اساسی عرض کنم اگر چه این عرایض که عرض میکنم عجالتاً برای این بودجه چندان بکار نخواهد خورد .
زیرا ده ماه است از موقع این بودجه

گذشته و دوماه دیگر بیشتر باقی نمانده است و این عرایضی که عرض میکنم برای بودجه هائی است که بعد به مجلس می آید البته آقایان بهتر از من می دانند ولی برای اینکه تذکر داده باشم عرض میکنم مخالفت یا موافقت در بودجه از چند مرتبه است.

اولا تشکیل است ما می خواهیم طرز تشکیل را در ضمن بودجه تصویب کنیم و حال آنکه تشکیلات وزارت خانهها قانونی است و باید از روی دلائل ثابت شود که فلان وزارت خانه باید چند اداره داشته باشد هر یک از ادارات چند دائره و چند شعبه داشته باشد.

هر کدام از ادارات اجزاء آن چقدر باشد شرایط اعضاء چیست حقوق اعضاء چقدر است تمام اینها باید در تشکیلات معلوم شود در سایر ممالک معرر کرده اند که هر وزارت خانه چند اداره و هر اداره چند دائره و هر دائره چند شعبه داشته باشد و موافق قانون استخدام حقوق همه را تعیین کرده اند ولی در مملکت ما هیچ اساسی در بین نیست و بدون دلیل برای هر اداره شعب مختلف و برای هر کدام اعضاء بطور اختلاف تعیین کرده اند و معلوم نیست طرز تشکیل را از روی شورای اداری یا دلائلی معین کرده اند که اسم فلان جارا اداره و اسم فلان جارادائر گذارده اند و این مسئله اسباب شده است که بودجه ما مختل می ماند البته باید طرز تشکیلات در مجلس مذاکره شود و کلاً بدانند ترتیب تشکیلات بچه نحو است مثلاً اگر برای وزارت داخله پنج اداره یا بخش اداره معین کردند و کلاً عقیدشان بر این بود که یکی دوتا از آنها حذف یا اضافه شود بهمان ترتیب عمل نمایند تشکیلات بزرگترین اساس مملکت است و از روی آن استخدام که شغل و درجه اشخاص باید معین شود و تمام ترتیبات فرع بر آن است و من هر چه در این بودجه نظرمی کنم می بینم فلان جا که باید اداره نوشته شود دائره نوشته شده یا فلان جا که باید شعبه نوشته شود اداره نوشته شده است آیا آقای معاون وزارت داخله می توانند با دلائل ثابت کنند که این طرز تشکیلات که در بودجه نوشته شده است صحیح است و چنانچه در سابق هم من عرض کردم باز هم این نظر را تعقیب میکنم چون من خیلی مشروطه خواه هستم و مثل من آخوندی نباید این قدر مشروطه خواه باشد ولی حالا نشده ام دیگر می زنند بزنند می کشند بکشند این طور شده ام و عقیده ام این است که آثار استبداد از بین نبرد مگر اینکه طرز تشکیلات مرتب شود مگر آثار استبداد چه بود؟

آثار استبداد این بود که یک نفر پادشاه می شد و یک صدراعظمی داشت بعضی اشخاص با آنها پول می دادند و ولایات و ایالات می

رفتند و در حقیقت در آن نقاط پادشاهان کوچکی بودند و بهر نحو که می خواستند مال مردم را برزور میبردند و حالاً هم اگر خدای نخواستہ این ترتیب که می گویند حکام پول می دهند و بمأموریت میروند پس مشروطه در این مملکت دروغ است این وضع که حکام در موقع حرکت به نقطه مأموریتشان رئیس عدلیه و نظمی و مالیه و معارف را خودشان انتخاب میکنند هیچ خوب نیست و بعلاوه باین ترتیب که ما با اندازه حقوق رئیس يك اداره خرج مطبخ يك حاکم را معین کنیم هیچ خوب نیست و ما باید حکومت را مثل سایر ادارات قرار بدهیم و يك اشخاصی را بحکومت نفرستیم که هزار تومان پول خلعت بفلان ایل بدهند در صورتیکه ممکن نیست ده تومان خلعت بدهند و صد تومان خلعت بها نگیرند بنده در ولایات خود دیده ام اگر صد تومان خلعت بدهد هزار تومان عوض دارد و من خیلی جاهارا دیده ام مخصوصاً در ولایات خود خلعتهای کوچک می دهند و بآن کسی که خلعت داده اند ۳ برابر عوض میگیرند و من خیلی مایلم که آثار استبداد رفع شود و گمان می کنم آن حاکمی که می خواهد اقتدار پیدا کند با شترخانه و قاطر خانه اقتدار پیدا نمی کند همانکه بنده در خاک عثمانی دیدم که يك حاکمی بایک قائم مقام بایک کیفیت میرفت بازار و خرید می کرد وقتی وارد دارالحکومه میشد و نظامی دورش رامی گرفتند و حاضر برای مأموریت بودند حالا اگر کسی حاکم این شکل ببیند چه ضرر دارد خودش مثل من يك آدم فقیری است اما نظمی و قوه اش خیلی مرتب و صحیح و منظم است این بهتر است باین که بنده آن جابنشینم و اگر کسی آمد سلام کرد یا جواب بدهم یا ندهم پس از یک ساعت سر را بکنم بگویم هوبنشین هیچ اینها لازم نیست باید حکام راهم مثل سایر دوائر وزارت خانهها از آدمهای تربیت شده و وطنخواه انصاف خواه انتخاب نمود آن ها بروند قوه نظمی و امنی زیاد کنند آنها نماینده سیاست ادارات دولت است ناظر کارهاست با این من مخالفم و خیلی تعجب می کنم از اینکه مثلاً یک هزارو پانصد تومان برای حکومت آذربایجان معین کرده اند.

(جمعی اظهار نمودند ۲ هزار تومان) آقای شیخ ابراهیم زنجانی - خوب دیگر بدتر اما ببینید حاکم چهار اویماق راسی تومان معین کرده اند آیا این چه قدر کوچک تراست این یکی نایب الحکومه و آن یکی حاکم است این قدر تفاوت نمی شود بین آنها گذارد ولی البته آن شخص هم بسیعه تومان قناعت نمیکند و در خارج پدر مردم را در می آورد و من باین ترتیب بودجه و این حکومتها مخالفم و این بودجه سبب می شود که بهانه بدست حکومت آمده و تمام اعضاء ادارات رانو کر خودشان می دانند و هر چه می خواهند می کنند و این بودجه راهم می

گیرند و هر چه دلشان می خواهد می کنند و مقابل این مبلغ از مردم حقوق میگیرند خود بنده راملات کنید خواه تصدیق من باین بودجهای هنگفت حکام ایالات و ولایات مخالفم مخصوصاً با انتخاب این قبیل اشخاص برای حکومت.

ایشرا نمی خواهم بگویم که فلان آقا ده کرور تومان را در باختیانت کرده حاکم فلان ایالات است.

بهر حال بنده باین ترتیب مخالفم و یکی هم راجع به نظمی است که می خواهم ببینم نظمی طهران یا آذربایجان چه تفاوت دارد یا زنجان. یعنی میگوئیم چرا در آنجا ها نظمی و امنیه باشد و در زنجان ما که دارای پنجاه هزار نفر جمعیت است نظمی و امنیه نداشته باشد باید از همه جا بحساب و ترتیبات حق داشته باشند باید مجلس حق بدهد که در مضمی دهات که دارای دوهزار نفر نفوس است نظمی دایر کرد که فلان مالک که اختیار آنها در دست اوست نتواند هر چه می خواهد بکند این ترتیب تشکیلات نظمی است که فلان ده سال بسال بواسطه نداشتن نظمی و امنیه دولت را نمی شناسد و يك نفر مأموردولت را نمی بیند.

آقای بیان الدوله چون در وزارت داخله بوده اند از این قضایا خوب اطلاع دارند در این جا بعضی تشکیلات برای وزارت داخله قائل شده اند که بعقیده بنده اغلب لازم نیست.

اگر عوض این حرفها نظمی و امنیه را زیادتیر میگردند بهتر بود و باید اینها اصلاح بشود.

زیرا گذشته از این من عقیده ام این است ما بقدر لزوم باید اجزاء ادارات داشته باشیم و حقوق بقدر کفایت بآنها بدهیم و حاکم مثل سایر ادارات باید حقوق بگیرد اگر خیلی بزرگ است زود.

بی کفایت و بیراست زود و اشخاص جوان وطن خواه و متدین که مثل من از کوچکی بزرگ شده است او برود نه اینکه آنکسبکه باید دوپست تومان خلعت بدهد د اعتنا مردم نکند این شخص نرود.

انشاء الله برای سال آینده قانون نظمی را بیاورید که آن قانون خیلی خوب است و مملکت را منظم میکند و از حکومت کم میکند و مملکت را بصورت مشروطه در می آورد من می بینم دو وزارت خانه مشروطه و دو وزارت خانه استبدادی است اما دو وزارتخانه مشروطه عبارت است از وزارتخانه عدلیه و معارف که خیلی بودجه - شان ضعیف است و اما بودجه آن دو وزارتخانه استبدادی چند میلیون است از قبیل وزارت داخله که پنج کرور بودجه دارد.

اما آن وزارتخانه مشروطه چه بودجه دارد؟ هیچ میلیون.

در هر صورت باید از این دو وزارت خانه استبدادی کاست و بدو وزارتخانه مشروطه افزود.

(از طرف چند نفر از و کلاء احسن - احسن)

معاون وزارت داخله - بیانات آقای زنجانی را که سال باخر رسیده و موقع تصویب بودجه گذشته است بنده تصدیق می کنم اما ایرادتی که بتشکیلات و میزان حقوق و ترتیب رفتار مأمورین فرمودند عرض نمیکنم که تمام ترتیبات موافق آمال و هیچ نقصی ندارد ولی عرض می کنم البته باید اعتراف کرد باینکه هنوز تشکیلات کاملی نداریم و باید بتدریج تکمیل کنیم خصوصاً موضوع بودجه که تکمیل نمی شود مگر اینکه چند سال بگذرد و ما تا حالا بودجه نداشته ایم یا رسال که بنده در سدد بر آمدم بودجه وزارت داخله را جمع آوری کنم يك زحمات زیادی دچار شدیم

زهرای هیچ صورت محدودی نبود و يك صورت های متفرق و مشمش بود که بنده مدتی وقت صرف کردم تا يك میزان تقریبی بدست آوردم برای اینکه ببینم در این وزارت خانه بطور تخمینی چقدر خرج می شود

بعد از اینکه آن صورت بدست آمد آنوقت سعی کردیم که حتی المقدور جرح و تعدیل کنیم و يك صورت محدودی از مخارج بمجلس بیاوریم بنده ادعا نمی کنم که می توانستم یا ممکن هست فوراً تمام نواقص را رفع کنم و مخارج را در حدود اصلی و اساسی در آوریم زیر تجربه و عمل میخواهد و باید بودجه های چند سال قبل بسال مرتب شود و جرح و تعدیل شود در موضوع تشکیلات وزارت داخله در سال گذشته بنده سعی کردم که يك قانون تشکیلاتی که بنظرم میرسد تهیه و تقدیم مجلس کنم

از این جهت قانونی نوشته و تقدیم نمودم ولی حالا ملتفت شدم که آن قانون تشکیلات خیلی نواقص دارد که امروز آن نواقص را بهتر میتوان رفع کرد

این است که مجبورم تقاضا کنم که استرداد شود تا تجدید نظری شود برای اینکه بمرور ترتیبات دیگر پیدا نکنند

اما راجع بتشکیلات مرکزی يك ترتیباتی در بودجه امسال در نظر گرفته شده برای اینکه يك اندازه جمع آوری شود و در عده اجزاء مرکزی وزارت داخله که فرمودند زیاد است تصور نمی کنم زیاد باشد و تقریباً مطابق احتیاجات هستند و حقوق آنها از تمام وزارت خانهها کمتر و کارشان بیشتر است

بنده نمی خواهم از اداره که در آنجا کار میکنم تعریف کنم ولی همینقدر عرض میکنم که يك اشخاص با سابقه قدیمی و کاری

که حقوق وعده شان از همه جا کمتر است هستند و اینکه آقای زنجانی فرمودند این تشکیلات چیز تازه است گمان نمیکنم چیز تازه باشد زیرا بهمان عده اجزائی که بوده اند هستند و بنده چیزی اضافه نکرده ام و حالاً صلاح نمی دانم چیزی از این عده کم شده یا اینکه تغییری در تشکیلات وزارت داخله داده شده زیرا حالاً قانون استخدام داریم و باید تشکیلات خودمان را بروی آن بندهم و حقوق و رتبه را از روی آن قانون معین کنیم و اینکه فرمودند تشکیلات زیادی است باعرض میکنم نمی توان این مسئله را تصدیق کنم و عقیده هم دارم باید اداره سهل و مختصر باشد زیرا هرچه عده زیادتر باشد کار طبیعتی تر پیش می رود ولی هرچه کمتر باشد کار سریعتر صورت میگیرد و بنده در این قسمت خیلی سعی کرده ام که اگر کسی خارج میشود بجای آن کسی را نیاورم بلکه عده کمتر شود ولی حالاً يك عده اجزائی داریم که دیگر کمتر از آن نمی شود و اگر از این عده فعلی بکاهیم کار از پیش نمی رود و راجع به ترتیب مأمورین و ترتیب اداری آنها البته بندهم تصدیق می کنم که آن ترتیبی که باید باشد نیست و خیلی نواقص دارد و علت هم این است مأمورین وقتی خوب کار میکنند که در کارهای اداری تربیت شوند و از روی شرایط بخدمت وارد شوند و مراحل را طی کنند تا بیک مقامی برسند و اگر غیر از این باشد و باین شرایط وارد نشوند بدیهی است کار بی ترتیب می شود و باید در آتیه سعی کنیم در ترتیب اعضا که وقتی وارد می شوند از روی لیاقت باشد و حالاً که قانون استخدام داریم و اشخاص را از روی کار و شایستگی و لیاقت وارد خدمت میکنیم البته نتیجه خوب بدست خواهد آمد و راجع به نظمی و بلندی و امنیه که فرمودند اینها يك اجزائی هستند که جزء لاینجزای وزارت داخله هستند و در وزارت داخله باید اینکار اداره بشود .

بنده تصدیق میکنم ولی فقط نظمی است که در تحت نظر وزارت داخله اداره می شود و همانطوریکه فرمودند فقط در تهران و دوسه شهر دیگر تشکیلات نظمی شده است ولی بنده می توانم به آقایان عرض کنم که بنده در این باب زحمت زیادی کشیده و يك ترتیبی داده ام و امیدوارم که این تشکیلات جدید در تمام ولایات منسظ شود مثل اینکه اخیراً برای تشکیلات آذربایجان و سایر یزد و گیلان و کرمان فرستاده شده و ترتیب تشکیلات نظمی در بودجه جدید در نظر گرفته شده است و امیدوارم تشکیلات جدیدی در ولایات مناسب با حوائج هر محل از حیث نفقات و صاحب منصب داده شود و البته جزو بودجه جدید خواهد آمد و آقایان ملاحظه خواهند فرمود و راجع بامنیه که آقای حائری زاده فرمودند که امنیه جزو وزارت جنگ است بنده عرض میکنم جزو وزارت داخله

داخله است از حیث اجرای وظائف تشکیلات او به وزارت جنگ واگذار شده است زیرا امنیه جزو اداره کشوری است ولی چون کار نظامی دارد باید تشکیلاتش با وزارت جنگ باشد این است که تشکیلات آن با وزارت جنگ است ولی در تحت نظر و دستور وزارت داخله اجرای وظائف رسمی نماید اما راجع به بلندی چون بلندی يك مؤسسه ملی و اجتماعی است و اینکه فرمودند در بودجه چیزی برای بلندی منظور نشده بنده عرض میکنم نباید هیچ منظور شود زیرا هنوز قانون تشکیلات بلندی درستی نداریم و منتظر ورود مستشار بلندی هستیم که اگر او هم نظریاتی داشته باشد بگوید و صورت عملی بخود بگیرد اما بودجه بلندی بودجه بلندی است و جزو بودجه مملکت نیست که از خزانه دولت داده شود و جزو بودجه یکی از وزارتخانه ها به مجلس بیاید البته باید تمام نواقص را کشف نه اینکه عیب جوئی شده باشد بلکه برای اینکه اصلاح بشود و راه اصلاح را باید گفت .

به عقیده بنده اصلاح مملکت بسته باصلاح ادارات است و اصلاح ادارات هم قانون و نظامنامه می خواهد که از روی دقت نوشته و بموقع اجرا گذاشته شود و اگر باین ترتیب عمل شود گمان میکنم اوضاع مملکت هم اصلاح شود و چنانچه عرض کردم قانون تشکیلات و نظامنامه بلندی هم بعد از ورود مستشار بلندی تهیه و تقدیم مجلس خواهد شد و بنده هم مشغول تهیه نظامنامه برای وزارت داخله هستم که انشاء الله برودی به مجلس خواهد آمد و راجع بامنیه اعتبار امنیه امسال خیلی کم بود و چهار صد هزار تومان بود البته باید بر بودجه آن هم افزود برای اینکه باید بودجه امنیه را توسعه داد تا درست مملکت را حفظ و امنیت را برقرار کند .

رئیس - آقای آقا میرزا علی اجاره .

میرزا علی کازرونی - از قرارى که معلوم می شود این اولین بودجه ایست که از طرف وزارت داخله به مجلس آمده و باید تبریک گفت و همانطور که اظهار فرمودند چیزی از سال باقی نمانده و در آتیه هم باید در نظر داشته باشند و در نظر هم دارند که يك بودجه صحیح مرتبى تهیه نموده به مجلس بیاورند .

و بنده لازم می دانم يك تذکری راجع بحکام بندهم - حکام قبل از مشروطه مواجبی نداشته و علاوه از این که مواجبی نداشتند و مسئولیت قائم هم داشتند و اگر هم تعدی بر مردم میکردند کاملاً مسئول بودند بعد که مشروطه شد گفته نمیشود حکومت فرستاد و بواجب بود که از هر راهی که خودش میخواهد پولی تهیه و معاش کند این بود که مقرر شد و واجب بحکام بدهند مسلم است باید حکام بموجب این بودجه مواج بگیرند ولی باید دید که آیا حکام هم از کار های زمان استبداد دست برداشته اند یا نه گمان میکنم

کمتر چاکمی است که بوظیفه خود رفتار نموده باشد و از مردم بعنوان پول نگرفته باشد . تقریباً پنج کرور بر بودجه مملکت و این ملت جمع میشود در صورتیکه هنوز آن ظلم ها از بین نرفته و بجای خود باقی است علاوه بر این بودجه سیر قانونی خود را نکرده است یعنی از نقطه نظر تشکیلاتی باید بکمیسیون داخله برود و در آنجا قسمت تشکیلاتی يك نظریاتی بشود و در قسمت حقوقی برود به کمیسیون بودجه ولی این بودجه اینطور نشده است و حقوقیکه برای حکام و اجزای در این بودجه در نظر گرفته شده می خواهم به فهمم از روی چه نظر میزنای ؟ یا بسته است بنظر اشخاصیکه شاغل در کارند و يك مدارک معینی ندارد که از آن رو بتوانیم چیزی استنباط کنیم پس تصویب و دخالت ما چه اثر دارد ؟ بنده از روی اطلاع ناقص خودم آنچه که ملاحظه کرده ام می بینم این تشکیلات از روی صحت نیست مثلاً ملاحظه فرمائید تشکیلات نظمی بعضی ولایات در ماه هزار و خورده ایست و بعضی های دیگر از این مقدار کمتر است و بعضی جاهای دیگر اصلاً نظمی ندارد بودجه نظمی اصفهان چهار هزار و کسری است در صورتیکه این مبلغ نسبت بولایاتی که اصلاً نظمی ندارد زیاد است ! به علاوه حقوقی که برای حکام از نقطه نظر درجات در نظر گرفته شده اولاً می بینم آن درجات از روی يك ترتیب معینی نیست . مثلاً بوشهر و بندر آبرو می بینم با اینکه در مهم ترین نقاط مملکت واقع شده از حیث آب و هوا و سکنی نسبتاً بدترین جاهای ایران است برای حکومت آنجا که باید دوست فرسخ راه را اداره کند ماهی پانصد تومان قرارداد داده اند و این کم است .

بلی اگر همانطور که فرمودند اشخاص بلی از کوچکی بزرگ شده باشند بحکومت فرستاده شوند بنده صد پنجاه تومان راجع کافی می دانم لکن امروزه که هنوز این طور نیست البته این مبلغ کافی نیست و خود این ترتیب بمنزله اجازه دادن است که از طرف دیگر جبران کسر بودجه خود را بنمایند همچنین برای حکومت ماهی پنجاه تومان فرار داده اند در صورتیکه این پنجاه تومان هم اسم بلا رسمی است و نمیدانم چرا ماهی پنجاه تومان منظور شده و این مواجب برای نایب الحکومه کافی نیست .

مثلاً در اینجا می بینم بعضی از نقاط بکلی فراموش شده مثل لارستان که نقطه بسیار مهمی است و بکلی در این تشکیلات نه در تشکیلات عدلیه و نه در تشکیلات داخله اسمی از آنجا برده نشده و نمیدانم چرا از قلم افتاده است ؟

خلاصه اینکه خیلی از نقاط هم هست که بکلی از قلم افتاده و فراموش شده است حتی در بعضی از جزایر پرستگاه که آثار اقتدار دولت است وجود ندارد برای حکومت بندر عباس که از حیث آب و هوا بدترین نقاط

است ماهی صد و پنجاه تومان حقوق معین شده و همینطور برای آبادیه دوست تومان منظور شده هر چه فکر کردم چرا هیچ کرده اند و این تعیین از روی چه مدرک و مأخذی بوده ملتفت نشد بنده در قسمت فارس اطلاع دارد و مخصوصاً می دانم که نظمی در دست نظامی است و معنی این را نمی فهمم یعنی حکومت نظامی است ؟ یا اینکه تشکیلات بعد از چند سال وقت صرف کردن و میلیون ها یون خرج کردن باید برگشت کرده و نظامی شود ؟

بالاخره تشکیلات باید از روی يك اساسی باشد یا اینکه از روی ترتیبی باید باشد که ما اصل و فروعش را نمیدانیم ؟

مثلاً در بوشهر رئیس نظمی را منصف کرده اند آنوقت در عوض مالیات غیر مستقیم را به رئیس نظمی داده اند در صورتیکه اصلاً نمیدانم مالیات غیر مستقیم چیست ؟ آنوقت نظمی را به نظامی داده اند در صورتیکه نظامی غیر از اینکه ترکی حرف بزند چیز دیگری نمی داند .

خلاصه اینکه وضعیات اینطور است و معذک باید پنجاه کرور باشم انتظامات بر مردم تحمیل کنیم و بنده نمیدانم این الفاظ روشن و شیرین از روی چه قانون است ؟

جمعی گفتند مذاکرات کافی است) رئیس - اگر اجازه بدهند چند دقیقه تنفس داده شود (در این موقع جلسه برای نفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده مخالفم رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - بنده يك سئوالی داشتم حالا که آقای معاون نیستند رئیس - آقای دست غیب مخالفم حاج سید محمد باقر دست غیب - مخالفم رئیس - آقای حاج میرزا مرتضی اجازه

حاج میرزا مرتضی - بنده مخالفم رئیس - آقای محمدولی میرزا اجازه

محمد ولی میرزا - بنده هم مخالفم رئیس - آقای شیخ الرئیس اجازه

شیخ الرئیس - چون بنده عضو کمیسیون بودجه هستم لازم است عرض کنم چند ماه در بودجه وزارت داخله وقت صرف شد البته آقایان مخالفین تصور خواهند کرد که ما با ملتفت نکات نشده ایم یا اینکه تبعیض نسبت به نظمی ها شده است لذا عرض میکنم این نواقص دیده شد ولی بآن شدتی که آقایان می فرمایند نیست اما آقای حائری زاده که می

فرمایند وظائف وزارت داخله چیست ؟ خوب بود نظر میفرمودند به قانون مورخه چهارم ذی قعدة ۱۳۲۰ مجلس شورای ملی که در دست همهم هست

از ماده چهار صدالی چهار صد و پانزده پانزده ماده مخصوصاً راجع بوظایف حکام و فرمان فرماها و ضابطه و روسای ناحیه تا برسد بکدخداهای رؤسای ده هستند و تقریباً این ماده در تحت ۱۳۰ ماده راجع بوظایف اینها گفتگو میکنم و در وقتی که این قانون را ملاحظه فرمائید خواهید دید تکالیف و وظایف حکام چیست ؟

حالا اگر بآن قانون عمل نشده ربطی بوظایف آنها ندارد . غرض این است آن قانون تاحتی وظایف کدخداهای راجع معین کرده است والا اگر مواد فرعی آن اجرا نشده باشد، کاری بآن ندارم

اما اصل موضوع که تشکیل وزارتخانه باشد از مد نظر مملکتی در مجلس تصدیق شده و مکرر آقای حائری زاده در مجلس این عنوان را فرموده اند و ما هم نخواستیم حرفی بزنیم و گفتیم ناچار خودشان بقانون مراجعه خواهند فرمود فرضاً اگر ایشان از مد نظر تقسیم بندی فرمودند که نظمی باید جزء عدلیه باشد آن يك نظر دیگری است که مکرر سابقه و نظائر هم داشته است چنانچه يك وقتی فوائد عامه جز وزارت معارف و اوقاف بوده و يك وقت دیگر جز وزارت پست و تلگراف بوده است ولی وظایف هر کدام از مجلس شورای ملی گذشته است و هنوز آن قانون فسخ نشده است اما اینکه آقای منصور الملک راجع به بلندی فرمودند بنده برای اینکه دفاع نکرده باشم عرض میکنم بلندی مشهود مطابق قانون بلندی تشکیل شده و آن قانون هم که مورخه بیست و پنج - الاول نوشته شده هنوز نقص نشده است و مخصوصاً آقا وقتی قوانین را بمجلس میآورند مخصوصاً تذکر دادند مادام که قوانین جدیدی وضع نشده آن قوانین به قوت خود باقی است و البته بلندی هر جا که مطابق آن قانون نیست هر يك از او کلا حق اعتراض دارند که مطابق آن قانون تشکیلات بلندی شود

اما اینکه آقای زنجانی میفرمایند این حقوق زیاد است و فرمودند اشخاص کوچک تری باید بروند تا کمتر حقوق بگیرند این فرمایشات ایشان را ما با تجربه و عمل دیدیم که عملی نخواهد بود

آقای صدق السلطنه که همه آقایان ایشان را می شناسند و یکی از اشخاص تحصیل کرده هستند که بتدریج بالا رفته و ارتقاء پیدا کرده اند و بمناسبت شاهزاده یا رئیس ایل بودن فرقی نکرده اند بلکه باطر درجات اداری بالا رفته اند و اول در وزارت مالیه بوده و بعد معاون شده تا بقام وزارت و ایالت فارس رسیدند ایشان پارسال در کابینه آقای مشیر الدوله که می خواستند بایالت آذربایجان بروند

خودشان تصدیق کردند این مبلغ کم است و يك اضافه خواستند و چون قول ایشان را قبول داشتیم آن اضافه داده شد و ۴ هزار تومان در باره ایشان منظور شد در صورتیکه حقوق سابق ایالت آذربایجان دوهزار تومان بوده است .

در صورتیکه ایشان صورت تمام مخارج خودشان را در زمان تصدی ایالت فارس جزو آن کلاً حتی مخارج مغایره تلگرافات و غیره را آوردند و مخصوصاً نشان دادند برای اینکه ما بدانیم کدام يك از آن مخارج زیادی و بی موقع بوده است بالاخره ما هر چه فکر کردیم يك قلم را نتوانستیم حذف کنیم .

به همین جهت باین حقوق نتوانستند بایالت خراسان بروند .

که یکی از حکام صالح تحصیل کرده و پرورده دوران مشروطیت و از عناصر مشروطه خواه هستند و در دوره دوم مشروطه بحکومت های مختلف رفته اند سئوال کنید چقدر خرج کرده اند ایشان با اینکه از آن اعتباری هم که داده شده بود کمتر خرج کرده بودند و خیلی صرفه جوئی به خرج داده بودند معذک باز بودجه شان بیشتر از این مقداری که حالا معین شده خرج کرده بودند .

البته باید کاملاً جلو گیری کرد که حکام غیر از آنچه که برایشان منظور شده چیزی نگیرند .

ولی حقوق کافی هم باید بآنها داد . غالب این حقوقات را بنده کافی نمی دانستم منتهی برای اینکه جمع و خرج مملکت را موازنه کرده باشم عجالتاً بهمین مبلغ اکتفا شد .

بعضی جاها هست که نایب الحکومه ها اصلاً حقوق ندارند در صورتیکه این ترتیب خیلی بد است و مجبور خواهند شد برای زندگانی خود مرتکب خلاف قانون شوند یا اینکه رئیس مالیه همان محل می بینید هفتاد تومان حقوق دارد و همینطور رئیس فوائد عامه اش ماهی شصت تومان مواجب دارد و غیره .

یا اینکه حاکم نسبت بسایر مأمورین دولت از قبیل رئیس مالیه و فوائد عامه و عدلیه نظارت عالی دارد .

باین ترتیب خیلی بی مناسب است که حکومت حقوق نداشته باشد .

حالا هم البته هر يك از آقایان نمایندگان هر نقضی بنظرشان می رسد خوب است بفرمایند تا برای سال آتیه جبران شود .

اینکه آقای کازرونی فرمودند نظمی ها مختلف است و آقای زنجانی فرمودند تشکیلات نظمی باشد از روی خانواری باشد البته در مالک متدنه شاید بر روی این اصل خوانین یوسیده که هیچ مصرف و سواد و

مرسوم نبوده است مثلاً در شهر سرخس که سرحد است چهار صد خانواده است و هشت هزار نفر جمعیت دارد ولی از نقطه نظر اینکه شهر سرحدی است نظمی لازم دارد ولی بعضی جاهای دیگر چون حوائجش کمتر است نظمی لازم ندارد و راجع بتبعیض نظمی آذربایجان که آقایان مذاکره فرمودند علت تبعیض این است که متجاوز از سه چهار سال بود آن نقاط در تحت اشغال بود و برای مردم اسباب زحمت فراهم شده بود و حالا که آنجا در تصرف دولت آمده برای حدود و ثغور آن نواحی لازم است نظمی دائر شود و تشکیلات نظمی از روی احتیاج و لزوم بود و باین ملاحظه از آن قسمتهائیکه غیر ضروری بود صرف نظر کردیم و چون آخ رسال است و بیش از دو ماه دیگر با آخ رسال باقی نمانده است بنده هم عقیده ام این بود که این لایحه بر گردد بکمیسیون و این پیشنهادیکه آقای زنجانی کرده اند خیلی خوب بود و در کمیسیون نسبت بگذشته يك لایحه در تحت یکی دو ماهه پیشنهاد شده و بمجلس بیاید و رأی داده شود . و اگر بنا باشد این پیشنهاد قبول شود چون بنده در کمیسیون بودجه با بعضی چیز ها مخالف بودم در آن موقع عرایض خود را عرض خواهم کرد ولی در کلیات موافقم

رئیس - آقای شیخ الاسلام اصفهانی (اجازه)

شیخ الاسلام - بنده با دو قسمت از فرمایشات آقای حائری زاده کاملاً مخالفم و با دو قسمت دیگر کاملاً موافق اما اینکه فرمودند ما وزارت داخله نمی خواهیم با این قسمت مخالفم بواسطه اینکه همان قسمی که حضرت والا شاهزاده اقبال السلطان فرمودند وزارت داخله حافظ سیاست داخلی است و همان قسمیکه آقای زنجانی فرمودند ناظر کل ادارات دولتی است .

گذشته از اینها در مرقع اصطکاک سیاست داخلی و خارجی وجود وزارت داخله و حکام کمال اهمیت را دارد و با آن يك قسمت دیگر از فرمایشات ایشان که مفهومی این بود سیر قهرانی بکنیم مثلاً از فرمان - فرمای آذربایجان که ده ماه از سال گذشته بیست هزار تومان گرفته است را کنیم و باو بگوئیم این بودجه را قبول نداریم یا اینکه از آژانهای بدبخت تهران آن نانهائیکه کرده ش حقوق بآنها داده شده مسترد داریم باین قسمت هم بنده مخالفم این بودجه هذاسنه است آقا فرمودند این بودجه را بالمره باید کنار گذارد و تأسیس وزارت داخله غلط است و هیچ ندهیم و این ده ماه گذشته را هم هر چه بهر کس از این بابست دادیم استرداد کنیم

این فرمایشات ایشان نمی شود اما بآن جمله که فرمودند نباید شاهزادگان و این از شهریار محسوب اندر اما عرضی که در

اطلاعی ندارند و بدرد نمی خورد با اسم فرمان فرمائی ماهی دوهزار و پانصد تومان بگیرند بنده موافقم زیرا اینها يك بلائی برای مملکت شده اند عرضه که نگذارند کار هم بلد نیستند و در واقع آنچه که بنده حساب کرده ام قطع نظر از همه چیز سن همه آنها بجزان تقاعد رسیده است

بنابراین باید يك عده اشخاص بصیر دیگر که اطلاعاتی هم داشته باشند بروی کار آورد و قسمت دیگر اینکه فرمودند تشکیلات وزارت داخله در نقاط دور دست جنوب و بنادر هم باید دائر شود باین قسمت هم کمال موافقت را دارم بنده امروز منتظر بودم که از طرف نمایندگان جنوب و بنادر يك حرارت ها و يك هیاهویی در مجلس برپا بشود .

گرچه همه ماها نماینده جنوب و شمال شرق و غرب هستیم چقدر ننگ آور است که پنج کرور بودجه وزارت داخله باشد و يك کتابچه باندازه عشر شاهنامه مرحوم فردوسی آنوقت در آن اسم نقاط دور دست جنوب و بنادر نباشد

یکی از نمایندگان - بنادر هستند شیخ الاسلام - خیر نیست فقط بندر بوشهر است و بندر لنکه و بندر میناب و بندر عباس و اسمی از بحرین نیست آیا بحرین کمتر از ساوجبلاغ آذربایجان و طهران است و حال آنکه مطابق شرحی که از خود بحرین یکی از نمایندگان محترم نوشته بودند در سال چهار صد هزار تومان مالیات و منال مروارید است آنوقت شایسته است يك مجلس که يك چنین کتابچه را تصویب می کنند نیرسد اسم بحرین کجا است و این نقطه مهم مملکت چرا کم شده است ؟ کی بوده است حاکم آنجا کیست ؟ چرا حاکم یا نایب الحکومه ثبات آرزوی و لیست برای بحرین معین نشده است و همگنانا جای دیگر جای دیگر که اگر بخواهم بشمارم با اینکه درست اطلاع ندارم شاید ۲۰ نقطه را بتوانم بشمارم که اسم آنها در این کتابچه نیست و حال آنکه عقیده بنده این است که اگر در يك نقطه مملکت در سال پنج خانوار بلکه در يك مدتی از سال هم تمکن اختیار کنند باید در آنجا هم تشکیلات وزارت داخله و وزارت جنگ برای امنیت آنها باشد خلاصه امیدوارم باز نوبت به - آقایان نمایندگان جنوب برسد و چون - اطلاعاتشان زیاد تر است و بصیر ترند يك حرارت هائیی بخرج دهند افلا از نماینده داخله به برسد که اسامی این نقاط در دست است که در کتابچه نیست کجا است آیا يك بودجه جدا گانه ترتیب داده شده است اگر این طور است پس زود تر بیاورند و اگر در این بودجه است نشان بدهند چرا احتضام و نظمی ندارد ؟ وجه شده است که اینها کمتر از شهریار محسوب اندر اما عرضی که در

این بودجه دارم در واقع موقع این بودجه گذشته است در اول سال يك اعتباری وزارت داخله داده شد با تصویب مجلس وزارت داخله هم يك تشکیلاتی داده و ده ماه گذشته است صحبت در این بودجه بعقیده بنده جز تصبیح وقت مجلس فایده ندارد ولی چند نکته مهم است که در این بودجه باید رعایت شود یکی اینکه چهارصد هزار تومان در این بودجه به اسم امنیه نوشته شده بودجه را که سابقاً وزارت داخله تقدیم مجلس کرده بود به اسم ندادند در آن بودجه هفتصد و پنجاه هزار تومان با اسم امنیه نوشته شده گران قسم باشد هفتصد و پنجاه هزار تومان یولی امنیه بدون دلیل جزو این بودجه شده و باید برگشت کند و اگر این طور نیست و همین چهارصد هزار تومان بوده باید این چهار صد هزار تومان منحل شود آقای کفیل يك توضیحی دادند که ار آن توضیح هیچ معنوم نشد و فرمودند حقوق آنجا را کی باید بدهد و حال آنکه خودم در راه اصفهان با چشم خود دیدم حقوق امنیه را مأمورین وزارت جنگ میدادند

معاون وزارت داخله - ازوزارت

داخله میکنند
از وزارت داخله میگيرند عرضی ندمازم مطلب دیگر آنکه در این جا (۶۲۹۷) تومان با اسم اضافات آخر سال جمع شده که جزو این ماده است که بناست رأی گرفته شود روز يكه این کتابچه نوشته شده معلوم میشود قبل از شش ماه آخر سال بوده و حالاهم از آن مدت چهار ماه گذشته است بنده تصور متکتم که يك تشکیلات جدیدی وزارت داخله باید بدهد و این ۶۲۹۷۶ تومان را بعقیده بنده بطور قطع باید از این بودجه کسر کرد الا اینکه بنده يك پیشنهادی تقدیم مقام ریاست میکنم که این مبلغ که در این بودجه نوشته شده است با خینی فوریت خرج تشکیلات نقاط دور دست جزائر جنوب بکند و از بودجه حذف شود ولی بغوریت صرف تشکیلات ناقص جنوب بکنند و این پیشنهاد هم خلاف نظامنامه داخلی نیست برای اینکه بنده يك مبلغ اضافه پیشنهاد نکرده ام پیشنهاد من این است که این مبلغ صرف تشکیلات جنوب شود اگر چه سالی پانزده شانزده هزار تومان خرج اصفهان میشود چون تشکیلات نظمی آنجا ناقص بود و ماهی هزار و شصت تومان برای نظمی آنجا اضافه کردند و بعضی جاهاهم که نایب الحکومه نداشته معین کرده اند با این حال ولو ضرر با اصفهان هم می خورد بخورد بنده پیشنهاد میکنم این مبلغ صرف تشکیلات بنادر و نقاط دور دست جنوب شود

اقبال السلطان - مستخرج نیست
مخالفت آقایان نمایندگان با این بودجه وزارت داخله معلوم است که از چه راه است بعضی از آقایان میفرمایند چرا برای خراسان

ده حاکم نشین معین شده و برای اصفهان پنج محل و برای شیراز چهار محل معین شده با اینکه میفرمایند حقوق فلان حاکم کم است یا زیاد است و یا چرا برای برای بنادر و جزائر حاکم نفرستاده اند و چرا نایب الحکومه را پنجاه تومان داده اند تمام مخالفت ها روی این اصل است و بنده خودم هم شاید مخالفم با این ترتیب تشکیلات ولی همانطور که خود آقایان در عین مخالفت می فرمایند موقع گذشته است و آقای شیخ الاسلام هم خودشان فرمودند که ده ماه از سال گذشته و دومه بیشتر باقی نمانده و برای این دو ماه نمی شود تشکیلات جدیدی داد و بهمان ترتیب سابق که گذرانند این دو ماه را هم بگذرانند سایر آقایان مخالفین هم شاید بفرمایند که چون ده ماه گذشته این دو ماه هم اهمیت ندارد پس مخالفت در این موضوع و منتهی شدن باین عبارت که چون ده ماه گذشته و دومه بیشتر باقی نمانده است مذاکره در این جز تصبیح وقت مجلس چیز دیگری نیست بهتر این است که اجازه بفرمایند در این دو ماه هم بطریقی که همان ده ماه گذشته است بگذرد و تغییری داده نشود و برای بودجه سنه آتی نظر داشته باشند و رعایت بنادر و نقاط دور دست جنوب را بنمایند البته باید در نقاط سرحد مأمورین دولت باشند که آن نقطه سرحدی در اشغال دولت باشد و از اوضاع آنجا مسیوق و مطلع باشد همانطور راجع بعقود حکومت و نایب الحکومه ها نظریه آقایان را که فهمیدند معین کنند و همانطور که آقایان شیخ الاسلام و زنجانی نظر دارند دیگر از اشراف بزرگ که دو هزار تومان برای حکومت می خواهند نروند و اشخاصی که به سیصد و چهارصد تومان قانع هستند و می توانند قناعت کنند حکومت با آنها داده شود و این مطلب در نظر آقای کفیل هست که در آتی تشکیلات خودشان را مرتب کنند و برای سال آینده بودجه خود را تقدیم مجلس کنند

رئیس - چون ظهر گذشته است اگر اجازه میفرمائید بماند برای جلسه بعد کفیل وزارت داخله - بنده تقاضا میکنم راپورت برگردد به کمیسیون بودجه برای اینکه يك ملاحظات در طریق اجرای عملی این بودجه هست چون ده ماه از سال گذشته است باید این مسائل در نظر گرفته شود که با توافق نظر کمیسیون بودجه این ملاحظات در نظر گرفته شود در تحت یکی دو ماده پیشنهاد شود
اقبال السلطان - پیشنهاد کفیل وزارت داخله را قبول میکنم
سلیمان میرزا - محتاج نیست
ارباب کیخسرو - اجازه می فرمائید
رئیس بفرمائید
ارباب کیخسرو - از مدتی باینطرف

بنده يك روش غربی از دولت می بینم برای این که می آیند و تقاضا می کنند بودجه بیاید بمجلس و بعد تقاضا می کند برگردد به کمیسیون و در تحت همین تقاضاها سال به آخر رسیده و هنوز بودجه ها بلا تکلیف است
اگر نظری دارید چرا قبل بکمیسیون نمیروید که در آنجا نظر خودشان را اظهار کنند که بعد از آمدن مجلس برگردد به کمیسیون و همین طور بودجه وزارت خارجه است که مدت ها است گذشته و هنوز در کمیسیون بودجه است و بمجلس نیامده برای چه؟ برای اینکه وزیر خارجه تقاضا کرده است بماند یا برگردد تا من نظر کنم بنده استدعا می کنم این رویه را تغییر بدهند و این بودجه ها با نظر دولت بمجلس بیاید و نظری در او اتخاذ شود و تکلیف ادارات و جمع و خرج مملکت معلوم شود حققتاً نمیدانم وضعیت جمع و خرج ما چطور است و ما نمی دانیم که اساس مالی و اداری مملکت ما بروی چیست؟ از کجای آورند و از کجا میروند ما قریب مجلس چهارم به آخر رسیده و همانطور که مجلس دوره های پیش کاری برای بودجه نکرد این مجلس هم با این همه داد و فریاد که بودجه لازم است و چهار دیوار باید کشیده شود و جمع و خرج باید معلوم باشد با این ترتیب آخر هم هیچ کاری نشده است و با این ترتیب باین ترتیب بنده عرض میکنم هیچ وقت از مجلس نخواهد گذشت

کفیل وزارت داخله - بنده خیلی میلو اصرار داشتم که بودجه زودتر مطرح شود و قریب يك سال بود که تقدیم شده بود ولی ناچاراً بمجلس نیامده بعد که مطرح شود و امروز هم که مطرح شد کمال میل را داشتم که بگذرد ولی می بینم نظریات مختلف در طریق مجاسبه و اجراء که بواسطه گذشتن ده ماه از سال این اشکالات پیدا شده البته اگر امروز رفع این اشکالات پیش بینی شود می بینم دچار يك زحمت فوق العاده خواهم شد

این بود که تقاضا کردم برگردد بکمیسیون که با ملاحظه اطراف آن به مجلس پیشنهاد شود که بگذرد و اشکالی در عمل پیدا نشود
رئیس - آقای شیخ ابراهیم زنجانی (اجازه)
آقای شیخ ابراهیم زنجانی - بنده دیروز پیشنهاد کرده بودم چون خیلی لازم است بفرمائید قرائت شود
رئیس - آقای سید یعقوب (اجازه)
آقای سید یعقوب - در دستور عرضی دارم اگر موقع است عرض کنم
رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)
شاهزاده سلیمان میرزا - مسئله بودجه

همان طور که آقایان ملاحظه فرموده اند از برای سال آینده هم نمی توانیم بودجه بنویسیم چون دوره و کالت آقایان نمایندگان از اول سرطان تمامی شود بنابراین اگر ما وقتی داشته باشیم ده ماه است که در این ماه با لوابی که حاضر است گمان نمی کنم این بودجه ها که اسمش تغریغ بودجه است بعد از ۲ ماه دیگر از مجلس بگذرد و این کمیسیون بودجه جدید هم کمیسیون بودجه است که بعد از آمدن مجلس برگردد به کمیسیون و همین طور بودجه وزارت خارجه است که مدت ها است گذشته و هنوز در کمیسیون بودجه است و بمجلس نیامده برای چه؟ برای اینکه وزیر خارجه تقاضا کرده است بماند یا برگردد تا من نظر کنم بنده استدعا می کنم این رویه را تغییر بدهند و این بودجه ها با نظر دولت بمجلس بیاید و نظری در او اتخاذ شود و تکلیف ادارات و جمع و خرج مملکت معلوم شود حققتاً نمیدانم وضعیت جمع و خرج ما چطور است و ما نمی دانیم که اساس مالی و اداری مملکت ما بروی چیست؟ از کجای آورند و از کجا میروند ما قریب مجلس چهارم به آخر رسیده و همانطور که مجلس دوره های پیش کاری برای بودجه نکرد این مجلس هم با این همه داد و فریاد که بودجه لازم است و چهار دیوار باید کشیده شود و جمع و خرج باید معلوم باشد با این ترتیب آخر هم هیچ کاری نشده است و با این ترتیب باین ترتیب بنده عرض میکنم هیچ وقت از مجلس نخواهد گذشت

چون بودجه سال آینده از روی قانون نوشته می شود و اساس خدمت مأمورین ادارات از اول حمل است و باید تا اول حمل نظامنامه های ادارات تهیه و در حقیقت بتصویب مقامات رسمی رسیده باشد که بموقع اجراء گذاشته شود آیا کفیل وزارت داخله خبر دارند که نظامنامه ها تمام شده است و یا آنکه در شرف اتمام است که قانون استخدای را که خودشان در ضمن مذاکرات یاد آوری فرمودند به عمل بیاید و اعضاء ادارات از این حیث آسوده باشند و اگر این نظامنامه ها نوشته شود اسباب زحمت است

معاون وزارت داخله راجع به بودجه های سال آینده انشاء الله بزودی تقدیم خواهد شد و مستشار مالی هم مطالبه میکند و وزارت خانه ها حالا مشغول تهیه بودجه ها هستند و همانطور که فرمودند چون باید در بودجه های سال آینده بعنوان حقوق و مراتب آنها از روی قانون استفاده کنیم ترتیب داده شود شاید قدری زحمت دارد ولی نظر با اهمیت مطلب از اقدام نباید هیچ کوتاهی شود
راجع بتهیه نظامنامه های قانون استخدام هم شروع بتهیه شده است و عنقریب تمام خواهد شد که در اول حمل نظامنامه هائیکه راجع بقانون استخدام است حاضر باشند تا نقیصی در آن نباشد

رئیس - باز هم اگر صلاح می دانند نوشته شود
راجع بدستور فردا اگر پیشنهادی دارید بفرمائید
آقای سردار مخفم (اجازه)
سردار مخفم - چند فقره لوائح مفیده از تصویب کمیسیون فوائد عامه گذشته یکی دومرتبه بنده تقاضا کردم که هفته یکی دو تا از آنها جزو دستور شود که تکلیف آنها معلوم شود

گاهی هم اگر جزو دستور شده مذاکرات نشده و فراموش شده است این است که بنده تقاضا میکنم اگر آقایان تصویب میکنند
گاهی یکی از راپورتهائی که از کمیسیون فوائد عامه گذشته جزو دستور شد و عجالتاً لایحه امتیاز گل سرخ را برای فردا تقاضا دارم جزو دستور باشد تا تکلیف آن معین شود چون اگر تصویب شود صاحب امتیاز باید دو ماه به عید مانده شروع بکار کند

رئیس - راجع بگل سرخ اشکالی است آقای سید یعقوب (اجازه)
آقای سید یعقوب - بنده در تعقیب فرمایش آقای سردار مخفم خواستم عرض کنم يك لایحه دیگری هم از کمیسیون فوائد عامه گذشته است و راجع بنمک و گوگرد جزائر است تقاضا دارم آن هم جزو دستور شود

رئیس - در این خصوص اشکالی هست یا نه؟
آقای مساوات (اجازه)
مساوات - دیروز هم عرض کردم امروز هم عرض میکنم اگر بنا شود باز بودجه بکمیسیون برود یا زود اصلاح شود بر - کرد چند روز گذشته بلوایح متفرقه و هفته دیروز تخصیص داده شد بی بودجه چون يك شبه در بودجه مذاکره شد تبدیل شد به سه شبه و چهار شبه که مخصوص بودجه است بنده عقیده ام این است حالاً که این بودجه برگشت میکند بکمیسیون بودجه - بودجه خارجه را مطرح قرار دهید و رائی که در مجلس گرفته شده مراعات کنید تا بهمان ترتیب پیش برود

رئیس - بودجه وزارت خارجه چندین ماه است حاضر است ولی دولت تقاضا کردند و مسترد داشتند
آقای سلیمان میرزا (اجازه)
سلیمان میرزا - اگر این تقاضا ها تا آخر سال طول بکشد تکلیف و کالت ما چه میشود به موجب قانون اساسی دولت مجبور است بودجه سال آینده را دو ماه

بآخر سال مانده تقدیم نماید تا اینکه قبل از حمل بودجه تمام شود و گمان میکنم بیسا این ترتیب بودجه را نتوان عقب انداخته و آقایان ملاحظه میفرمایند که عقب افتادن بودجه چه مشکلات هم برای دولت و هم برای مجلس تولید خواهد کرد از آن طرف دولت میخواهد بودجه را همان طوری که پیشنهاد کرده است عمل کند و اگر ما بخواهیم بودجه را کم کنیم آن مأمورین چاره کوچکی المصلحه میشود تکلیفش چیست؟
دولت بفلان مأمور مأموریت فلان نقطه را داده است بعد کمیسیون بودجه لازم نداند و حذف کند آنوقت مطابق قانون وزارت مالیه حق ندارد پولی بساو بدید یا اینکه آن پول را گرفته است نمیشود دیگر از او پس گرفت

این قبیل معایب پیدا میشود این است که تقاضا میکنم بودجه وزارت خارجه جزو دستور شود اگر هم دولت اظهاراتی دارد در مجلس علنی بگوید که مأمورین خارجه زودتر تکلیف خود را بدهند که اگر يك جائی زائد است مأمور آنجا خواسته شود و با يك جائی لازم است اضافه کرده اند مجلس تصویب کند فرستاده شود والا بودجه که بعد میاید عنوان تغریغ بودجه دارد

این است که بنده تقاضا میکنم بودجه وزارت خارجه جزو دستور شود و دولت هم اگر نظری دارد همین جا بگوید
رئیس - در این باب مخالفی نیست؟
آقای حاج میرزا مرتضی (اجازه)
حاج میرزا مرتضی - عرض میکنم چون فردا روز بودجه است ولایحه دولت راجع بروشنائی عتبات عالیات از کمیسیون گذشته بنده میخواستم تقاضا کنم که اول جلسه فردا جزو دستور شود تا تکلیفش معلوم شود

رئیس - راجع به بودجه بروشنائی عتبات مقدسه مخالفی نیست؟
(گفته شد خیر)
رئیس - از قرمز معلوم راپورت را آقای نصرت الدوله که مخبر کمیسیون بوده اند و استرداد کرده اند و بکمیسیون برده اند و البته آقای مخبر (خطاب به آقای اقبال السلطان) در این خصوص اطلاعی دارند؟
اقبال السلطان - چون راجع بروشنائی عتبات مقدسه شاهزاده نصرت الدوله بطوری که آقای رئیس فرمودند استرداد نموده بعد در کمیسیون مذاکره شد و يك ماده آن را تغییر دادند گمان میکنم هنوز اصلاح نشده باشد

رئیس - پس چیزی که حاضر است بودجه وزارت خارجه است
آقای قمی
« اجازه »
لهاذا برای اینکه کسانی که بعد از میزان ۱۲۹۹ وارد شده اند و خارج شوند و ادارات و دوائر و شعب بفرز لزوم تشکیل یافته اعضاء هم زیار و کم از لزوم مقرر نشود

میرزا ابراهیم قمی - چون بودجه عبارت از جمع و خرج هر دو است و این معدن گل سرخ هم سه ماه قبل از بهار تا يك ماه از بهار گذشته موقمش است و در کرما نمی توانند کار بکنند و این مسئله طوری است که تقریباً صد هزار تومان بدولت ضرر میرساند بنده عقیده ام این است که در این خصوص رأی بگیرند که در اول دستور مطرح شود

رئیس عده برای رأی گرفتن کافی نیست
آقای حائری زاده « اجازه »
حائری زاده - بنده راجع بصورت مجلس عایدات مملکت یکروز بر عرض مجلس رساندم که در کابینه آقای مشیر الدوله صورتی تقدیم مجلس شده و صورت جزو جمع ها هم ضمیمه آن لایحه بود ولی آن صورت طبع و توزیع شد و از طرف مقام ریاست فرمودند چون مطبوعه مجلس کارش زیاد است نمی تواند طبع کند و بدولت مراجعه میشود که طبع کنند لذا استدعا می کنم بدولت مراجعه شود که اینرا طبع و توزیع کنند تا عامه مردم بدانند چه پوهائی گرفته میشود و نمایندگان هم مطالعه کنند که در آتی يك بودجه صحیحی بتوانیم تهیه کنیم امسال که تماماً لایحه برای خرج تصویب کردیم

رئیس بوجوب تأکید می که این جا شد بدولت نوشته شده است
(پیشنهاد آقای زنجانی بضمون ذیل قرائت شد)
مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی دامت شوکت
قانون استخدام که قانون مهمی است و از مجلس گذشته و در حمل ۱۳۰۲ باید بموقع اجراء گذارده شود و نظامنامه های مقرر تا آنوقت تنظیم باید چند ماده متعلق با اعضاء حاضر وزارت خانه ها است خصوصاً ماده که مکلف کرده وزارت خانه ها اعضاء حاضر را بقدر لزوم در مراتبی که قانوناً مقرر شده جا بجا نمایند و از اداره و دائره و این امر بسیار مهم و در بودجه سنه آتی تأثیر زیادی خواهد داشت و شنیده میشود که در بعضی وزارت خانه ها بدون مراعات لزوم اداره یا دائره یا شعبه تشکیل می باید و اعضاء هم در مراتب بدون مراعات سابقه خدمت و صحت اخلاق و عدلو لیاقت جا بجا میشوند حتی بدون مراجعه بیک شورای اداری و پرسنل با نظریات خصوصی عمل میشود و ضررت اینکار حاجت بیبان ندارد و و این کار مهمترین کارهای قبل از حمل آتی است

رئیس - آقای قمی (اجازه)
آقا میرزا ابراهیم قمی - بنده در دستور عرضی دارم
رئیس - دستور بودجه وزارت خارجه است
آقا میرزا ابراهیم قمی - بنده در جلسه قبل تقاضا کردم که لایحه گل سرخ جزو دستور

و تعیین مراتب اعضاء هم از روی سابقه و لیاقت و حقانیت بعمل آید بنده پیشنهاد میکنم از طرف مجلس تقاضا شود که از هر يك وزارت خانه يك نفر امین بصیر مسلم عامه با سابقه يك هیئت معین شده در هر وزارت خانه با مراجعه به پرسنل و سابقه و وقت کاملاً این امر را انجام دهد و تأکید هم شود که نظامنامه های مقرر تنظیم شود

ابراهیم زنجانی
رئیس می ماند برای جلسه بعد
مجلس سه ربع بعد از ظهر ختم شد
رئیس مجلس - مؤمن الملک
صورت مشروح مجلس یوم پنجشنبه ۲۷ جدی ۱۳۰۱ مطابق سلخ جمادی الاولی ۱۳۴۱
مجلس یک ساعت و نیم قبل از ظهر بریاست آقای مؤمن الملک تشکیل گردید (صورت مجلس یوم سه شنبه ۲۵ جدی را آقای امیر ناصر قرائت نمودند)
رئیس آقای شیخ الاسلام اصفهانی (اجازه)
شیخ الاسلام - بنده در چهار روزنامه دیدم نوشته شده که بنده عرض کردم شصت و دوازده تومان بابت اول سال بودجه وزارت داخله - حالا می بینم در صورت مجلس هم اینطور نوشته شده بنده چنین عرضی نکردم چون مطابق نظامنامه داخلی و کیل حق ندارد چیزی اضافه بر بودجه پیشنهاد نماید بنده عرض کردم ۶۲ هزار تومانی که بابت ۶ ماه اول سال کسر شده است و این دلیل بر این است که در شش ماه آخر سال ۶۲ هزار تومان بابت تأسیسات جدیدی بوده و تأسیسات وزارت داخله در بنادر و جزائر جنوبی و دور دست خلیج فارس بکنند
رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)
حائری زاده - آقای عباد السلطنه را در صورت مجلس جزو غائبین بی اجازه نوشته اند در صورتیکه شنیدم ایشان مأموریت دولت را اختیار کرده و از نمایندگی خودشان استعفا داده اند
رئیس - ایشان بی اجازه رفته اند و معلوم هم نیست که مأموریت دولتی داشته باشند اگر معلوم شد که مأموریتی دارند اصلاح میشود دیگر ایرادی نیست؟ (گفته شد خیر)
رئیس - آقای قمی (اجازه)
آقا میرزا ابراهیم قمی - بنده در دستور عرضی دارم
رئیس - دستور بودجه وزارت خارجه است
آقا میرزا ابراهیم قمی - بنده در جلسه قبل تقاضا کردم که لایحه گل سرخ جزو دستور